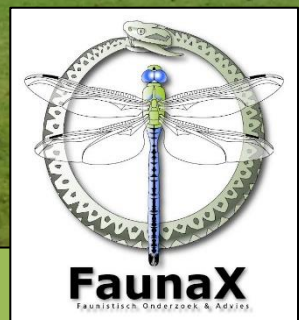

2016

Ecologische Toetsing Tellepark te Heerenveen

COLOFON

BUREAU FAUNAX
Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk
0513-435024
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische toetsing Tellepark te Heerenveen

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
de vigerende natuurwetgeving*

Gorredijk, december 2016

In opdracht van:
Rho

Contactpersoon:
Mevr. T. Rodenhuis

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk:
Dhr. J. Groen en Dhr. S. Scholten

Rapportage:
Dhr. J. Groen

Autorisatie:
Dhr. E.P. de Boer

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2016). Ecologische toetsing Tellepark te Heerenveen. Rapport 16141, Bureau FaunaX, Gorredijk.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doel	1
1.3 Onderzoekopzet	1
1.4 Ligging en karakteristiek van de planlocatie	1
2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING.....	3
2.1 Flora- faunawet	3
2.2 Natuurbeschermingswet.....	4
2.3 Natuurnetwerk Nederland/EHS.....	4
3. RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN.....	6
3.1 Flora.....	6
3.2 Vogels	6
3.2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen	6
3.2.2 Overige broedvogels.....	7
3.3 Zoogdieren	7
3.3.1 Vleermuizen	7
3.3.2 Overige zoogdiersoorten	8
3.4 Vissen, amfibieën, reptielen & ongewervelden.....	9
3.4.1 Vissen.....	9
3.4.2 Reptielen & Amfibieën	9
3.4.3 Ongewervelden	9
4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES	10
4.1 Overzicht beschermde soorten	10
4.2 Effectbespreking en aanbevelingen.....	10
4.2.1 Algemeen voorkomende broedvogels	10
4.2.2 Licht- en niet beschermde soorten: de zorgplicht.....	10
4.3 Overzicht vervolgstappen.....	11
4.4 Wijziging natuurwetgeving	11
5. BRONNEN EN LITERATUUR.....	12
BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET.....	13

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is van plan om in Heerenveen twee gebouwen op te zetten bestaande uit luxe appartementen. Deze gebouwen worden onderdeel van het Résidence Tellepark. Op de locatie waar de appartementen worden gebouwd stond vroeger zwembad de Telle.

Omdat het hier om een ruimtelijke ingreep gaat, is toetsing van de plannen aan de Flora- en faunawet een vereiste. Om overtredingen te voorkomen is door Bureau FaunaX een analyse gemaakt van de mogelijke effecten van de plannen op eventueel binnen de invloedssfeer aanwezige beschermde natuurwaarden. Hierbij ligt de focus op vegetatie en alle diergroepen waarvan in alle redelijkheid kan worden verwacht dat beschermde soorten voor kunnen komen in het plangebied.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 5.

1.3 Onderzoeksopzet

In opdracht van gemeente Opsterland zijn de beoogde werkzaamheden op basis van een veldbezoek, bureaustudie en ecologisch inzicht in de vorm van een eenmalige quickscan getoetst aan de natuurwetgeving. Een ecologische quickscan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek, bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of gebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze quickscan is uitgevoerd op 13 december 2016. Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied waarbij is gelet op de aanwezigheid of sporen van beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten. Op 25 januari is het plangebied een tweede keer bezocht. Dit met als doel de bomen een tweede keer te inspecteren op boomholtes nadat de klimop was verwijderd.

1.4 Ligging en karakteristiek van de planlocatie

Het plangebied (figuur 1.1) ligt aan de zuidkant van het centrum van Heerenveen. Het bestaat uit twee grasvelden welke deels worden omringd door bomen en struiken. In het plangebied zijn geen gebouwen en watergangen aanwezig. De bodem van het meest noordelijke veld is

recent nog verstoord. Dit in tegenstelling tot de bodem van het meest zuidelijke veld, waar sprake is van een intensief onderhouden gazon.

Figuur 1.1. Ligging van het plangebied

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden (NB-wet), natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet, welke per 1 januari samen met de NB-wet, onderdeel wordt van de nieuwe wet Natuurbescherming.

- Per 1 januari 2017 verandert de huidige natuurwetgeving en treedt de nieuwe Wet natuurbescherming in werking. Eén van de verschillen is dat de provincies vanaf dat moment Bevoegd Gezag zijn en zelf invulling kunnen geven aan soortbescherming.
- De conclusies en aanbevelingen van onderhavig onderzoek zijn uitgevoerd in 2016 en derhalve gebaseerd op de natuurwetgeving zoals deze in 2016 geldt.

2.1 Flora- faunawet

De Flora- en faunawet draagt zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen. Naast deze verbodsbepalingen is de zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren.

De dier- en plantensoorten die zijn opgenomen in de Flora- en faunawet zijn onderverdeeld in drie tabellen, waarbij de soorten van tabel 1 het lichtst beschermd zijn en die van tabel 3 het zwaarst. Vogels hebben een aparte status. Alle inheemse in Nederland broedende vogelsoorten zijn tijdens de broedperiode zwaar beschermd. Tevens is er een groep vogelsoorten aangewezen waarvan het nest het gehele jaar, dus ook buiten de broedtijd, beschermd is. Deze groep is weer onderverdeeld in vijf categorieën. In bijlage I bij dit document wordt de Flora- en faunawet verder toegelicht.

- Onderhavige rapportage betreft een toetsing aan de Flora- en faunawet door middel van een quickscan. Daarnaast wordt kort ingegaan op de overige relevante natuurwetgeving.

2.2 Natuurbeschermingswet

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor- of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen.

Het plangebied ligt niet in de nabijheid van een N2000-gebied. Het is dan ook uit te sluiten dat de voorgenomen werkzaamheden een negatieve invloed hebben op habitattypen of habitatsoorten waarvoor een in de nabijheid gelegen N2000-gebied is aangewezen. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is naar onze mening dan ook niet nodig. De provincie is in deze bevoegd gezag en kan een andere mening hebben. We raden dan ook aan om over dit aspect contact op te nemen met de provincie.

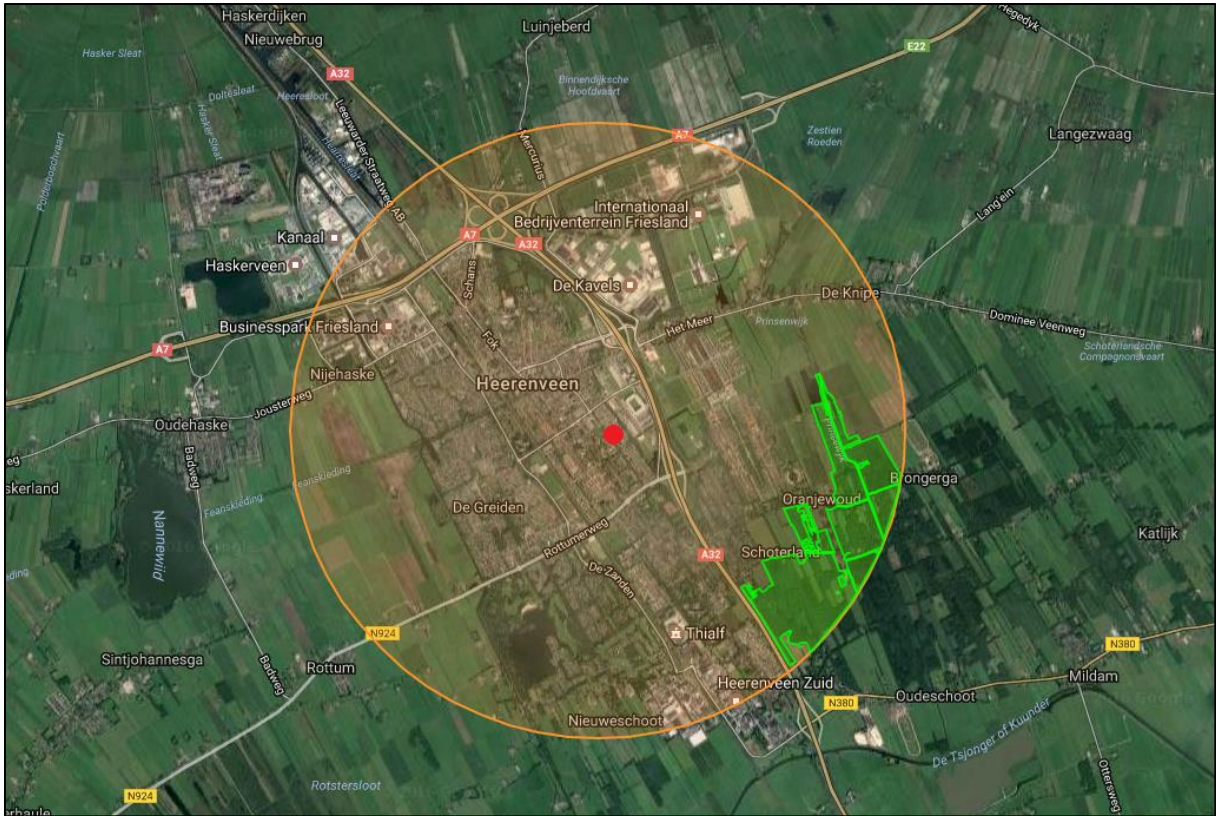
- Het plangebied ligt niet in de nabijheid van een Natura-2000 gebied. Een toetsing aan de natuurbeschermingswet is naar onze mening dan ook **niet** nodig. De provincie is in deze bevoegd gezag en kan een ander inzicht hebben. Om deze reden is het raadzaam hierover contact op te nemen met de provincie.

2.3 Natuurnetwerk Nederland/EHS

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Figuur 2.2 toont de ligging van het plangebied ten opzichte van de begrenzing van het dichtstbijzijnde NNN-gebied. Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van de EHS. Een toetsing aan de EHS is naar onze mening dan ook niet nodig. De provincie is in deze bevoegd en kan een ander inzicht hebben. Vandaar dat wij aanraden om over dit aspect contact op te nemen met de provincie.

- Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van de NNN/EHS. Toetsing aan de EHS is derhalve naar onze mening **niet** aan de orde. De provincie is in deze bevoegd gezag en kan een andere mening hebben. Wij raden dan ook aan om over dit aspect contact op te nemen met de provincie.

Figuur 2.2. Ligging plangebied (rode stip) ten opzichte van NNN/EHS (groen) (bron: Alterra)

3. RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN

3.1 Flora

Het plangebied bestaat uit twee grasvelden welke beide deels worden omringd door bomen en/of struiken. In het geval van beide velden is er sprake van een voedselrijke bodem. De bodem van het meest noordelijke veld is recent verstoord waardoor er pitrusvegetatie is opgekomen. Verder groeit er vooral scherpe boterbloem, akkerdistel en smalle weegbree. Het meest zuidelijke veld is voor wat betreft de vegetatie minder gevarieerd en kan het best beschreven worden als gazon. De bomen die om de velden heen staan betreffen cultivars en algemeen voorkomende soorten als esdoorn en berk. Een deel van deze bomen zijn volledig begroeid met klimop (de klimop is in de 4^e week van januari 2017 verwijderd), waardoor ze veel natuurwaarde hebben. Aan de rand van het meest zuidelijke veld is een braamstruweel aanwezig.

Gezien de ligging van het plangebied en de voedselrijke omstandigheden, is uit te sluiten dat in het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen.

Figuur 3.1: Impressie van de vegetatie in het plangebied

- Op basis van de voedselrijke (habitat)eigenschappen van het plangebied is het voorkomen van beschermde plantensoorten uit te sluiten.

3.2 Vogels

3.2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen

De bomen in het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van bijvoorbeeld roofvogels. Dergelijke nesten zijn niet aangetroffen. Aangezien er in

het plangebied geen gebouwen staan, kunnen ook de aanwezigheid van jaarrond beschermde broedplekken van bijvoorbeeld huismussen en gierzwaluwen worden uitgesloten.

3.2.2 Overige broedvogels

Tijdens het veldbezoek werden er binnen het plangebied diverse vogelsoorten waargenomen, zoals merel en roek. Vanwege de tijd van het jaar waarin de quickscan is uitgevoerd, kan niet worden uitgesloten dat er vogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, broeden in het plangebied. Vooral de met klimop begroeide bomen en het braamstruweel vormen een potentiële broedplek voor verschillende vogelsoorten. De klimop is echter in de 4^e week van januari 2017 verwijderd.

- In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen.
- Er kan echter niet worden uitgesloten dat in het plangebied gebroed wordt door soorten die alleen tijdens de broedtijd beschermd zijn.

3.3 Zoogdieren

3.3.1 Vleermuizen

Het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld op waarden voor vleermuizen (tabel 3 FF-wet). Hierbij is de nadruk gelegd op de aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen. Ook is gekeken of door- of langs het plangebied essentiële vliegroutes van vleermuizen kunnen lopen.

De aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten. Dit was in eerste instantie niet mogelijk vanwege het feit dat een deel van de bomen in het plangebied volledig was begroeid met klimop. Hierdoor was niet visueel te controleren of er in deze bomen holtes zitten waarin vleermuizen kunnen verblijven. In de 4^e week van januari is de klimop verwijderd waarna de bomen opnieuw zijn geïnspecteerd. In de bomen zijn geen holtes aangetroffen waardoor het voorkomen van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen op voorhand kan worden uitgesloten. Verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kunnen ook worden uitgesloten, omdat in het plangebied geen gebouwen aanwezig zijn.

Er kan worden uitgesloten dat door de voorgenomen werkzaamheden essentiële vliegroutes verdwijnen. Gezien het feit dat er in de omgeving veel gebouwen en bomen aanwezig zijn, zijn er genoeg alternatieven.

- De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- Door de voorgenomen werkzaamheden zullen geen essentiële vliegroutes verdwijnen.

Figuur 3.2: Na het verwijderen van de klimop, zijn de bomen in het plangebied opnieuw geïnspecteerd.

3.3.2 Overige zoogdiersoorten

Het voorkomen van essentieel leefgebied van andere zwaar beschermde zoogdiersoorten dan vleermuizen (bijvoorbeeld das en boommarter), kan op basis van verspreidingsgegevens en de in het plangebied aanwezige habitat worden uitgesloten.

Het is aannemelijk dat er licht beschermde zoogdieren voorkomen in het plangebied. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de huismuis.

- Het voorkomen van essentieel leefgebied van zwaar beschermde landzoogdieren kan op voorhand worden uitgesloten. In het plangebied komen slechts licht beschermde (tabel 1) landzoogdiersoorten voor.

3.4 Vissen, amfibieën, reptielen & ongewervelden

3.4.1 Vissen

In- en in de directe nabijheid van het plangebied is geen open water te vinden. Op basis hiervan kan worden uitgesloten dat er beschermde vissoorten voorkomen in- en om het plangebied.

- Op basis van de habitat in het plangebied is de aanwezigheid van vissen in het plangebied uit te sluiten.

3.4.2 Reptielen & Amfibieën

Het veldwerk heeft plaatsgevonden op een moment dat reptielen in winterslaap zitten. Voor wat betreft deze soortgroep is dan ook vooral gelet op de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Tevens is gekeken naar verspreidingsgegevens die voor handen zijn. Op basis van zowel verspreidingsgegevens als in het plangebied aanwezige habitat, kan op voorhand worden uitgesloten dat er reptielen voorkomen in het plangebied.

Voor amfibieën geldt dat op basis van de habitat en de verspreiding kan worden uitgesloten dat het plangebied essentieel leefgebied is voor zwaar beschermde soorten (tabel 3) als heikikker en poelkikker. Het voorkomen van licht beschermde soorten (tabel 1) als gewone pad en bruine kikker in het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten. Gezien de afstand tot geschikt voortplantingswater zullen ook deze soorten echter niet in grote getalen aanwezig zijn.

- Op basis van de in het plangebied aanwezige habitat, alsmede de voorhanden zijnde verspreidingsgegevens, kan worden uitgesloten dat het plangebied essentieel leefgebied vormt voor zwaar beschermde reptielen of amfibieën.
- De aanwezigheid van licht beschermde (tabel 1) amfibieën in het plangebied kan niet worden uitgesloten.

3.4.3 Ongewervelden

De aanwezigheid van beschermde ongewervelden in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten. Er komen hier noch waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikt habitat voor zwaar beschermde libellen (bijvoorbeeld groene glazenmaker), landkevers of aquatische soorten ongewervelden (bijvoorbeeld gestreepte waterroofkever).

- Het voorkomen van zwaar beschermde soorten ongewervelden in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage I) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Tabel 4.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	T 1	T 2	T 3	VR	Advies
Vogels	Overige broedvogels	Mogelijk				x	Werken buiten broedseizoen
Zoogdieren Amfibieën Vissen	Algemeen voorkomende soorten	Ja/mogelijk	x				Zorgplicht

Bescherming status Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; licht beschermd, T 2 = Tabel 2; middelzwaar beschermd, T 3 = Tabel 3; zwaar beschermd, VR=Vogel Richtlijn.

**Of nader onderzoek naar vleermuizen wordt aanbevolen, is afhankelijk van het feit of de bomen die begroeid zijn met klimop worden gekapt. Zie 4.2.2.*

4.2 Effectbespreking en aanbevelingen

4.2.1 Algemeen voorkomende broedvogels

Alle broedvogels in Nederland zijn tijdens de broedtijd beschermd; hun nesten en legfels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen (globaal de periode 15 maart – 15 juli) kan verstoring voorkomen worden. Eventuele bosschages die door de ontwikkeling verdwijnen kunnen buiten het broedseizoen, optimaal in de periode september tot en met februari, gerooid worden. De Flora- en faunawet kent echter geen standaardperiode voor het broedseizoen, het gaat erom of er een broedgeval is. Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en er voorkomen wordt dat zich op het werkterrein broedvogels vestigen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken. Dit dient dan wel plaats te vinden onder begeleiding van een ecoloog.

4.2.2 Licht- en niet beschermde soorten: de zorgplicht

Er kan een aantal licht beschermde soorten voorkomen in het plangebied, zoals bijvoorbeeld verschillende soorten kleine zoogdieren. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage I) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden dekking te verwijderen. Hierdoor worden eventueel aanwezige dieren vooraf bewogen een andere verblijfplaats te zoeken.

4.3 Overzicht vervolgstappen

Op basis van de hierboven genoemde effectbespreking volgt hieronder een overzicht van de te nemen vervolgstappen.

- **Broedvogels:** Rekening houden met broedende vogels in het plangebied door het werk uit te voeren buiten het broedseizoen (ongeveer half maart – half juli) om verstoring van nesten te voorkomen. Anders inschakelen ecologische begeleiding.
- **Licht beschermde soorten:** Het naleven van de zorgplicht (zie paragraaf 4.2).

4.4 Wijziging natuurwetgeving

Op 1 januari 2017 treedt de Wet natuurbescherming in werking. Deze nieuwe wet vervangt de huidige Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet.

Het veldwerk van deze quickscan en deze rapportage zijn opgezet in december 2016 en derhalve gebaseerd op de oude wetgeving. Echter, voor wat betreft de bescherming van vleermuizen en broedvogels verandert er in de nieuwe situatie weinig tot niks. Er kan derhalve vanuit worden gegaan dat de nieuwe wetgeving geen gevolgen heeft voor de conclusies zoals deze in dit rapport zijn getrokken.

Als er onduidelijkheden zijn over de nieuwe natuurbeschermingswet kunt U altijd contact opnemen met ons kantoor.

5. BRONNEN EN LITERATUUR

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren.- Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Alterra (2015). Synbosis kaartenmachine Natura 2000 | Beschermde gebieden. Via: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

FLORON (2015) Verspreidingsatlas planten. Via <http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Korsten, E. en Regelink, J.R. (2010). Cursus herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en ander ecologisch vooronderzoek. Zoogdierverseniging rapport 2010.44. Zoogdierverseniging, Nijmegen

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging en Gegevensautoriteit Natuur. *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl

RAVON (2009). Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën. In opdracht van het ministerie van LNV, Gegevensautoriteit Natuur.

www.telmee.nl

BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overall, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
 - Artikelen 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfsplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet is van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1, 2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode of ontheffing
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar kan worden gewerkt volgens een door het Ministerie goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfsplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens een goedgekeurde *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt wordt, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende

populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is. Daarnaast moet worden voldaan aan de zorgplicht

Tabel 3-soorten: Dit betreffen de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets'. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan vier criteria worden voldaan:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 4) er wordt voldaan aan zorgvuldig handelen (zie paragraaf 'Zorgvuldig handelen' hieronder).

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt tijdens het broedseizoen een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

Naast de bescherming tijdens het broedseizoen, is in 2009 voor vogels een aangepaste lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Dit betreft vogelsoorten die de nestplaats jaarrond gebruiken of soorten die jaarlijks terugkeren naar hetzelfde nest. De lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bestaat uit vijf categorieën:

- 1) Nesten die, behalve tijdens het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 3) Nesten van vogels, zijnde niet koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet tot nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- 5) Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie zijn niet onder alle omstandigheden jaarrond beschermd, maar vragen wel extra onderzoek. Middels een omgevingscheck zal voor deze soorten onderzocht moeten worden of voldoende alternatieve nestgelegenheden beschikbaar is. Ook kan sprake zijn van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die nesten van vogelsoorten uit deze categorie wel jaarrond beschermd maken.

Een ontheffingsaanvraag voor vogels wordt getoetst middels een 'uitgebreide' toets.

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid op actieve wijze alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.